

Narodni Socijalist

Uredništvo je v „Narodnem domu“, I. nadstropje.
Upravištvu na Marijinem trgu št. 8. — Telefon št. 44.

Dopis naj se frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto.

„Narodni Socijalist“ velja v Ljubljani in po pošti:
celo leto naprej . . . K 16—
pol leta K 8—
četrt leta K 4—
en mesec K 1-50

Oglase se računa po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok
ter 45 mm širok prostor za enkrat 40 v, za večkrat popust

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Začasna ustava.

I.

(Svarilo.)

Kot človeško telo brez zdravih kosti, zdrave krvi in zdravega mišičevja ne more živeti in pravimo: ta je slabe konstitucije — tako je z državo: brez zdrave t. j. demokratične ustave je danes trajnejše življenje in razvijanje nemogoče. Zato je treba, da posveti narod ustavi vse svoje umstvene moči. Ker naša politična smer v sedanjem Narodnem predstavništvu še ni zastopana, moramo tem potem kompetentne in narodu odgovorne faktorje opozoriti na razne važne okolščine, da se ne prenačijo in ne napravijo hibe, ki bi se ne dala več odpraviti razen morebiti z velikim potratenjem narodove in državne energije, kar bi pa pomenilo morda preveliko škodo za oba. Ustava — konstitucija — kot najvišji zakon v državi, mora biti plod in rezultat umstvenega dela, plod duha, ki v soglasju z narodovim mišljenjem, s smerjo njegovega razvoja, z ozirom na prihodnost njegovo, upoštevajoč znanstveno ugotovljene razvojne zakone človeštva ustvari norme, po katerih naj živi in se razvija država. In ker država ni nevidni zgolj duh, temveč ti, on, jaz, mi vsi, določajo ustavni zakoni predvsem življenje nas vseh kot državljanov. Ker država ni nekaj mrtvega, temveč na poseben način organizirana skupina živih bitij, tedaj socialno bitje, ki živi, in če hoče živeti se mora gibati in razvijati, zato je potrebno, da so zakoni, ki določajo življenje države in njenih članov kot državljanov, takšni, da ne ovirajo razvoja, temveč da ga omogočajo, ker sicer prinašajo smrt. Če že glede navadnih zakonov pravi Emil de Laveleye: „... zakoni, socialni in politični, so kakor matematični zakoni, stvar vede in opazovanja...“, koliko bolj morajo te besede veljati za ustavo, ki nam je edino jamstvo za, od ljudstva zahtevano, demokratično vladanje in demokratično življenje v državi. Ustava ni navaden zakon, ki ga čestokrat vodi

kapricasta večina, temveč nam je srčno mišičje, ki poganja po državi kri življenja v enakomernem tempu in ustanavlja znošno zdravo življenje ali pa pljuska kri sem in tja in povzroča neznošnost in nezadovoljnost ter slednjič pogin. Ugotoviti smer narodovega in s tem državnega razvoja, ni lahka reč in nikakor se to ne da opraviti v par sejah, četudi akademskih ljudi. Iz tega sledi, da ustava ne more biti delo slučajnih šefov uprave, temveč le delo vede, delo znanstvenih politikov. Iz navedenega pa dalje tudi sledi, da ustava ni zakon, ki se kar tebi nič meni nič danes sprejme, jutri pa izpremeni. Izpreminjanje ustavnih določb je precej prekerna stvar, ker je treba paziti na to, da se ne ubije tisto spoštovanje državljanov, ki ga morajo imeti do ustave. Z izpreminjanjem se utegne to specialno potrebno spoštovanje ubiti. — To so vidiki, s katerih si dovolj jemo pečati se z takozvano „začasno ustavo“, ker smatramo to kot državljani, ki nam je trajen blagor domovine in naroda prvo, za svojo sveto dolžnost.

Po tisku razširjena ustava se imenuje „začasna ustava“, to se pravi, da naj bi imela veljavo do končne ustave, ki je pridržana ustavodajni skupščini, konstituenti.

Obče znano je, kaj je to prejudic. Določiš nekaj začasno, toda začasni ukrep krije v sebi kal za bodočo končno določbo, ali pa je končna določba naravnost potrditev začasne. Pravimo: začasna določba ustvarja prejudic za končno razrešitev. Ravno tega se bojimo pri naši „začasni ustavi“. Da ni vzorna, to je sedaj že javna tajnost, avtorje se pa opravičuje s tem, da je to le nekaj začasnega, končno da bo vse drugače. Toda začasnost ustvarja prejudic za bodočnost in upravičena je naša bojazen, da bodo sedaj priznane slabosti začasne ustave prejudic za končno ustavo, da bo torej končna ustava bolehal na istih slabostih, kot začasna. Kaj storiti? Pravijo, da se jim z začasno ustavo zelo mudi. Ne vemo, zakaj? Toda, če smo bili brez ustave, da celo brez določb, kdo je državljan in kdo ne, lahko celih

osem mesecev, bomo prebili sedaj, ko imamo zakon o državljanstvu, še tudi par mesecev brez ustave. Predelava in poprava predloženega načrta začasne ustave je skrajno potrebna — ker se bojimo prejudica — to bi pa zahtevalo precej dela — v Belgradu nimajo časa — ergo ne preostaja drugega, da se začasna ustava sploh ne kliče v življenje!

Začasna ustava se kot ustava sprejemati in postavljati tudi ne more. Kdo bo o njej sklepal? Sedanje Narodno predstavništvo? Kdo mu je dal tozadevni mandat? Narod, ki pri volitvah ni bil (tudi ni mogel biti) udeležen? Takšnega mandata pa ne more dati nihče drugi kot narod! Ne jemljite ljudstvu kar je edino njegovega!

Da bi se ustava kar na kratek čas izpreminjala, za to ne moremo in ne smemo biti vneti, kajti ustava je najvišji zakon v državi, zakon, na katerega mora biti ljudstvo najbolj ljubosumno, do katerega mora imeti največje spoštovanje, in ne sme se ničesar storiti, kar bi to nad vse potrebno spoštovanje moglo zrahljati. Če zahtevamo, da se naziranje in spoštovanje ljudstva glede ustavnih zakonov ne menjava kar čez noč, tedaj se tudi ustavni zakoni sami ne smejo menjavati kar na kratko dobo, zato pa morajo biti v soglasju s sedanjim ljudskim mišljenjem in morajo odgovarjati njegovemu mišljenju za dobo, ki je razumno, kljub razvoju mišljenja. Toda o tem drugič.

Upravičeno je izpreminjanje ustavnih določb, ki so bile na hitro za praktično potrebo proklamirane ob izbruhu revolucije v svrhu ugotovitve meje in kompetence najvišje revolucionarne moči oz. vlade, s čimer se prepreči uzurpatorstvo ali nepotrebna diktatura. V prvih dneh novembra postavljene ustavne norme bi bil še tako občutljiv demokrat lahko z mirno vestjo sprejel in odobril, če bi bile le principijelno demokratične, sprejel v zavesti, da je to za silo, da bo končno o ustavi govoril ustavodajni zbor. Tako se je zgodilo na Češkem, tako bi se bilo lahko zgodilo pri nas. Ker se pa dosedaj ni zgodilo, tudi ni treba, da bi se sedaj za par mesecev

to zgodilo, ker za to ni ne notranjih in ne zunanjih potreb, ali vsaj nam niso znane in ne prepričevalno povedane.

Kakor že rečeno, ustave, četudi začasne današnje Narodno predstavništvo ne sme in ne more sprejemati, ker ni za to pooblaščen. Sedaj je sklepanje o ustavi že stvar ustavodajnega zbora, skupščine, ki bo za to pooblaščen od ljudstva. Do te skupščine, sklicane po izjemnem, za kronanje revolucije upravičenem in od revolucije sankcioniranem zakonu pa naj se s sestavo načrta ustave poverijo ljudje, ki znanstveno politično kaj pomenijo! Te ljudi je treba sklicati v komisijo in se jim mora omogočiti mirno in nemoteno delo v komisiji, katero delo, če se vestno vrši, ne more biti par urno, temveč nekaj mesecev trajajoče. Nikakor pa ne smejo manjkati v tej komisiji ljudje, ki so med vojno tvorili našo državo zunaj v svetu, odpovedujoč se osebnemu blagru in riskirajoč svojo bodočnost in svoje življenje. Ti nekaj znajo, ti so nekaj občutili in nekaj premislili. In danes naj bodo izključeni od organiziranja tistega, kar so sami ustvarili?

Toda ne samo iz teh razlogov smo proti „začasni ustavi“ temveč smo proti njej tudi, ker ne daje dosti garancij za demokracijo, ki mora biti vodilna misel naše države, če počemo muzej anahronizmov. O tem pa drugič!

Skozi okno.

Zmagoslavno se razširja narodni socializem med slovenskim delavstvom. Kot odrešenika ga spremlja naš trpeč in zatirani brat; saj vidi naš proletarec svoj spas le v krepki organizaciji, združeni pod praporom narodnega socializma. Kakor mora je ležala do sedaj nad njim teroristična internacijskila, ki je slovenskemu delavcu utesnila še ono malec svobode, ki mu jo je pustil zatiralec — kapitalist.

Naš delavec čuti, da tvori njegovo bistvo še nekaj drugega nego samo želodec. Tudi za ono drugo hoče hrane, nasičenja; brez tega je nesrečen. In ono

Vidov dan — praznik naše nesreče in našega vstajenja.

Predno so prišli Turki v Evropo, so imeli Srbi veliko in mogočno državo, ki je bila najmočnejša, ko so ji vladali kralji iz rodbine Nemanjičev. Najimenitnejši med njimi je bil Dušan silni, ki je vladal od l. 1331 do l. 1355. Ta najslavnejši srbski vladar se je l. 1346 oklical za carja; za njegove vlade je bila Srbija najmočnejša država na Balkanskem polotoku. Razprostirala se je od Donave in Save na severu pa do Korintskega zaliva na jugu, od Timoka in Meste na vzhodu do Adrije na zapadu. V njej je vladalo povsod veliko blagostanje; pridno prebivalstvo si je s poljedelstvom in živinorejo pridobilo več ko dovolj živeža; z dohodki iz rudarstva pa so si vladarji vzdrževali močno vojsko, skrbeli za dobro upravo in lepe stavbe.

Ali — eno leto predno je umrl slavn car Dušan, so se polastili Turki prvega oporišča na Evropski celini; l. 1354 so si osvojili Galipoli ob morski ožini, kjer se da z lahkoto priti iz Male

Azije v Evropo. Odslej so polagoma širili svojo oblast in zavzeli Tracijo; l. 1369 so že preložili svojo prestolico iz Male Azije v Adrianopol. Bizantinci, katerim so vzeli to ozemlje, niso imeli več toliko moči, da bi se uspešno postavili v bran.

Sosedje, predvsem Srbi, pa so sedaj uvideli, kaka nevarnost jim preti. Ali, — bila je velika nesreča, da so zavladale v Srbiji ravno takrat zelo slabe razmere. Dušanov naslednik je bil sin car Uroš (1331—1371), ki pa je bil zelo slab, neodločen vladar; za njegove vlade so gospodovali v posameznih pokrajinah mogočni velikaši, upravitelji posameznih dežel. Tako sta vladala v južni Srbiji brata Vukašin in Uglješa, kot samostojna gospoda, do čim je Uroš v resnici kot car veljal le še na severu. Vukašin in Uglješa sta prva spoznala turško nevarnost, zato sta sklenila, da poskusita vreči zopet Turke iz Evrope. Prodirala sta tedaj s četami iz južne Srbije na vzhod naravnost proti Adrianopolu, ali bila sta v septembru l. 1371 ob Marici ne daleč od tega mesta vsled nenadnega turškega napada popolnoma premagana; oba sta sama padla v bitki.

Ta srbski poraz je povzročil, da je morala odslej južna Srbija priznavati turško nadoblast in plačevati davek.

V severni Srbiji, ki je ostala svobodna, je istega leta umrl car Uroš; z njim je izumrla dinastija Nemanjičev. Srbija je bila torej v najodločnejšem trenutku brez pravega vladarja. Med srbskimi knezi je bil najimenitnejši knez Lazar, ki si je pridobil tak ugled, da so ga kmalu v vsej svobodni Srbiji priznavali za voditelja, za vladarja.

Med tem so Turki postajali vedno nevarnejši. Utrdili so se že v Bolgariji, v Albaniji in na Grškem in so odtod začeli napadati tudi Lazarjevo državo in Bosno. Lazar pa jih je l. 1387 premagal pri Pločniku, Bosanci pa eno leto pozneje pri Bileci, kar je sultana Murata I. tako razjarilo, da je sklenil podvreči si Srbe. Z veliko, dobro oboroženo vojsko je udaril na sever, hoteč prodirati v Srbijo. Toda tudi Lazar se je pripravil na odločilni boj; zbral je srbsko vojsko, dobil tudi pomoč od Bosancev in se utaboril na prostranem Kosovem polju. Tu se je vnela na 15. junija, na dan sv. Vida l. 1389 strašna bitka. Že koj v začetku boja se je vti-

hotopil srbski junak Miloš Obilič v turški tabor ter je tam zabodel sultana Murata. V turških vrstah je nastala vsled tega zmeda in Srbi so že zmagovito potiskali sovražnika nazaj. Tedaj pa se je zagnal novi sultan Gajazit, Muratov sin, s svežimi četami v boj; srbsko središče se je pričelo umikati in nato tudi ostala vojska. Zmaga je bila na turški strani. Sam Lazar z mnogimi velikaši je bil vjet in obglavljen ob Muratovem truplu.

Srbija je morala odslej priznavati turško okorno oblast, plačevati sultanu davek in mu pomagati pri večjih vojskah. Tako je izgubila vsled poraza na Kosovem tudi severna Srbija svobodo. Sicer so ji pod turško nadoblastjo še 70 let vladali domači knezi, ali to ni bila več stara svobodna Srbija. Neprestani boji s Turki so se končali z letom 1459, ko je sultan izgnal zadnjega kneza in državo spremenil v turško provinco. Štiri leta pozneje je ista usoda zadela tudi Bosno in turške roparske čete so imele sedaj prosto pot tudi v hrvatske in slovenske pokrajine.

Srbski narod ni mogel nikdar preboleti težke nesreče, ki je zadela domovino na Kosovem. V temnih dneh

drugo njegovega bistva izpolnjuje njegova ljubezen do rodne grude, do svojega trpečnega naroda. V svoji notranjosti čuti to svojo ljubezen, in nesrečen je, ako mu onemogočimo, da se to njegovo bistvo ne udejstvuje. Našim rojakom, ki delajo v tujini in sužnijo tujemu kapitalistu, je misel na nepozabljeno domovino osrečujoča, neutešljivo je hrepenenje po rodni grudi. Težko čakajo trenutka, ko se bodo vrnili v svojo domovino.

Narava je oblagodarila našega delavca s čednostjo, ki se imenuje ljubezen do domovine. Pošteni delavski voditelji se morajo tega zavedati, ako hočejo res pravilno delati za delavčeve interese. Poglobljati morajo delavcu ljubezen do rodne grude, učiti ga, da da je tudi delavec poklican k pozitivnemu delu za narod in da mu je ravno s tem dano najuspešnejše sredstvo v roke, da preokrene prilike v narodu tako, da bo tudi delavec imel ono stališče, ki mu gre kot človeku. Škodljivci delavskih interesov so oni, ki hočejo z rušenjem pomagati delavcu. V tem slučaju si kvečjemu taki delavski voditelji sami zboljšajo svoj položaj, delavce pa stoji ob strani in trpi naprej.

Pravočasno je to resnico spoznala socialna demokracija drugih narodov. Revidirala je svoj praktični program, taktiko, in se postavila v službo naroda. Kake bojne članke je pisalo socialno-demokratsko časopisje med vojno v Nemčiji! Delavski voditelji nemškega naroda so glasovali za vojne kredite in danes jih vidimo na čelu nemškega državnega vodstva, kjer nastopajo in delujejo skrajno narodno-šovinistično! Pozabili so preje toliko naglašano internacionalno in se sedaj sklicujejo na njo le, kadar hočejo pomagati svojemu narodu. Postali so nacionalisti in hočejo s pozitivnim delom rešiti svoj narod. Ali so morda madžarski boljševiki kaj drugega nego narodni šovinisti? Če bi bili pravilni napram drugim narodnostim, ne bi vodili vojne proti Čehoslovaški državi, ki hoče v svoji državi združiti le slovaški del svojega naroda, ki spada po vsej pravici v Čehoslovaško republiko. Ali pa morda sedanji madžarski mogotci iz same ljubezni do internacionalne bratnje Prekmurcem, da bi se združili s svojo materjo Jugoslavijo? Socialna demokracija drugih narodov je ovrгла idejo internacionalne v dejanjih in jo vsled tega lahko štejemo med narodne organizacije.

In Čehi? Zgodaj so spoznali tok časa, delavstvo se je oteslo pravočasno od Nemcev pridigovane in le za druge narode veljavne internacionalne ter se oprijelo idej narodnega socializma. Spasi svoj narod — in spasil boš tudi sebe! Delali so za svoj narod in s tem delali tudi za sebe. Danes je češki narod zgradil svojo državo, ki stoji trdnjeje kakor marsikatera zapadna država. In pri tem ima češki (narodni) socialist velik delež, zato je pa tudi njegova beseda v državi uvaževana.

turške sužnosti se je spominjal s tugo sijajne dobe Dušanovega carstva, v neštevih pesmih opeval veličino svoje stare države in znamenita dejanja junakov, ki so padali v bojih s Turki. V največji narodni nesreči je spomin na silno preteklost bodril in tolažil in dajal pogum, opominjal na samozaupanje in dvigal vero v nezmagljivo srbsvta, ki bo naposled vendarle zmogla Turka Dušanina. Zato spomin na Kosovo Srbu ni pomenil žalne obletnice, temveč vedno novo, vedno krepkejšo obnavljanje prisege, da srbski junak ne bo miroval, dokler ne bo maščevana kosovska bitka, dokler srbski narod ne bo zopet svoboden.

Zdaj so izpolnjene stoletne prisege srbsvta. Zopet stoji Dušanovo carstvo, obnovljeno in osveženo, — še več, — poveljano nad staro slavo. Ne le ves srbski narod, tudi hrvatska država, pogajena že davno preje, je vstala znova v Srbiji, in nad našim turbnim Gospodstvom poljem se vije prapor, ki je spremljal Jugoviće v boj. Solnce nove svobode sije na narod kakor pod Dušanom in sence junakov s Kosova so dosegle svoj mir.

Le v našem narodu je delavec stal ob strani, ko je bilo treba s pozitivnim delom stati svojemu narodu ob strani. Njegovi dosednji voditelji, socialni demokratje, mu niso pripustili svobodnega gibanja, niso dovolili, da bi tudi delavec stopil v krog tistih, ki grade boljšo bodočnost svojemu narodu in s tem samim sebi. Stati je moral ob strani s kamnom v roki, da bi ga pri prvi ugodni priliki vrgel svojemu narodu in s tem samem sebi pod nogo. Delavčeva duša se je sicer temu upirala, a terorizem njegovih voditeljev jih je ustrašoval. Pitali so ga z internacionalo, ki je postala že breznarodnost, skrajno škodljiva delavcu samemu in ki so jo že vsi drugi narodi v praksi zavrgli. Naš delavec mora še nadalje po volji njegovih socialno demokratskih voditeljev bojevati boje za internacionalne fantome in v tem boju izrabljati svoje moči. Lopovski je to početje teh „false“ delavskih voditeljev, ki ustrašujejo našega delavca s terorizmom in s svojimi ožimi zaslepljenimi somišljeniki, ponajveč privržencev tujih, nam sovražnih narodov.

A tudi pri nas je narodni socializem na pohodu. Z veseljem se ga delavstvo oprijemlje, ker mu prinaša hrano za dušo in telo. Ves terorizem socialnih demokratov ga ne bo strl pri njegovem pohodu, ker je naš delavec zdrav, nepokvarjen človek. Zaslepiti se da začasno, a trajno ne! Ima oči in vidi. Vidi, da so ga ti dosedaj le izrabljali za svoje nečedne namene. Spoznava, da je zavzemal dosedaj naš domač človek v lastni domovini le nižja službena mesta, a tuji delavci boljša, da je tedaj internacionala služila le v prid pritenim tujcem, njega samega je pa še bolj zaslužnjeval in ga krepkeje stisnila v kapitalistov jarem. Zato se hoče osvoboditi internacionalnih okov, da bo na ta način z uspehom bojeval boj s kapitalizmom.

In ves terorizem socialnih demokratov ne bo odvrnil našega delavca od tega spoznanja. Nasprotno, s terorjem mu bo še bolj pomagal k spoznanju in mu odprl oči, da se bo tem preje in krepkeje otesel svojih terorističnih voditeljev.

Zato nam je dogodek na Jesenicah dobrodošel. Naš govornik je sicer res letel skozi okno, kamor so ga vrgli teroristi-sodruzi in mora to dejanje brezdomovinskih sodrugov, nahujskanih od svojih voditeljev, ki se boje za svoja ugodna mesta, vsak pošten človek obsojati. Ne obojamo delavcev, četudi so svojo roko položili na našega govornika, saj so zaslepljeni; prepričani pa smo tudi, da se skesajo svojega dejanja vsaj v skrajnem kotičku svoje duše. Zaslepljeni so; padec našega govornika skozi okno jim bo odprl oči. Obojamo le one delavske voditelje, ki hočejo našega delavca s terorizmom vzgajati, a obsojamo jih tudi in jih še bodo delavci sami. In že beležimo odlični uspeh! Odprlo se je okno, kjer je skozi padel naš govornik, a s tem padcem so se razmahnile naše ideje in padle tudi na Jesenicah na rodovitna tla. Ustanovila se je tamkaj naša podružnica, ki šteje danes že mnogo članov. In vedno več jih bo, ki bodo končno pognali socialno-demokratske demagoge, dr. Lemeža in druge, skozi okna in vrata in tudi z Jesenic. In takrat bo naš bojevnik tov. Simončič mirno in z uspehom poučeval naše delavstvo na Jesenicah, ki bo vse v taboru edino pravega socializma, ki je narodni!

Železniški uslužbenci.

Jugoslovanski železničar je bil vsak čas pripravljen vršiti svojo službeno dolžnost in jo vrši še danes. V zavesti, da je le pri rednem železniškem obratu mogoča gospodarska konsolidacija in da so železnice važen vir državnih dohodkov, vrši jugoslovanski železničar svojo naporno službo s tistim umevanjem in vnemo, kot jo zahteva ustroj železniškega obrata. Posebno ob razsulu soške fronte, so slovenski železničarji storili več kot svojo dolžnost in tudi več, kot se je od njih zahtevalo. Tudi pozneje, ko je bilo prve revolucionarne dobe konec, so šli železničarji na vstrajno delo, da vsak po svojih najboljših močeh obvarujemo železniški obrat vseh gro-

zečih škod. Narodna dolžnost nam je to velevala. Svoboda! Jugoslavija! Na svoji zemlji svoj gospod! Železnica narodova last! To so bila naša gesla in vsi železničarji smo šli z vnemo na delo, tekmujoč med seboj, kdo bo več žrtvoval za dober razvoj ustvarjajoče se države. Pustili smo vnmam vsa svoja socialna in stanovska vprašanja in pozabili na svojo bedo in pomanjkanje. Mislili smo si: Celokupni narod nam bo prej ali slej potom svojih predstavnikov priznal našo vnmam in naš trud in nam omogočil ono socialno stališče, katerega smo po vsej pravici upravičeni zahtevati. Pričakovali smo, da nam bo zastopstvo naroda, narodno predstavništvo brezpartijsko priznalo naše skromne zahteve, ki smo jih stavili po pošteno izvršeni veliki nalogi. Spoznali smo takoj, da se je našo domovinsko ljubezen izrabljalo in naše delo omaloževalo. Še težje nam je bilo, ko smo nadalje spoznali, da vodilni krogi še nadalje računajo na našo slepo vdanost, ki naj bo brez vsakih izgledov, da se zboljša naš gmotni položaj.

Vse povprek se predpostavlja vsakovrstne politične barantije pred nujnimi zahtevami železničarjev. Vodilni krogi so takoj začeli z visoko politiko in praznim govorjenjem in to predno so rešili najnujnejša socialna vprašanja nižjih plasti naroda. Najbolj žalostno pri tem je bilo, da se je pri rešitvi raznih socialnih vprašanj premnogokrat upoštevalo le trenutne želje posameznikov ali posameznih strank. Zakulisni politični interesi so preprečili vsak enoten nastop zastopnikov naroda v socialnih vprašanjih, ki so bila in so za ureditev notranjih razmer države neodložljiva. Toda ne samo razrešitev čisto navadnih gmotnih zahtev raznih železniških uslužbencev, ampak tudi pri ureditvi železniške uprave kot take, so politični interesi posameznih skupin odločilno uplivali na ureditev zavoženih razmer in to v slabem smislu.

Zahteve železničarjev o gmotnem zbolšanju so naletale na nerazumljivi odpor v narodnem predstavništvu in kakor slišimo, so se upravičene zahteve znižale za celih 1300 odstotkov.

Tako početje lahko imenujemo nesramnost in škandal prvega reda, ki nam jasno spričuje, kaj imamo pričakovati od ljudi, ki se ob vsaki priliki cede same ljubezni in pravičnosti do proletarata. Sicer se bomo s tem vprašanjem še bavili, ko dobimo točnejše vesti, kako se hoče z zaslužnimi železničarji pometati. Samo to pripomnimo, da kar nam danes ponujajo, bi morali že davno imeti brez boja, brez jeze in brez učenih politikov.

V času preobrata je gospodovalo nad nami ranjko poverjenišvo za promet. Kako je bilo s tem poverjeništvom in kaj občutimo uslužbenci in uprava vsled njegovega gospodstva, nam ni treba podrobneje govoriti, ker že vsakdo ve, o raznih neodpušljivih grehih, ki jih je to poverjenišvo zakrivilo. Poverjenišvo je bilo pač poverjenišvo in uslužbenci smo bili uslužbenci. Poverjenišva se spominjajo z dobro mislijo le oni, ki so potom prijateljskih stikov postali več, kot navadni uslužbenci. Na drugi strani zopet odlični strokovnjaki brezupno čakajo na mesta, katera bi morali že zdavnaj dobiti.

Nič ni boljšega z ministrstvom sabračaja. Tam kuhajo, kujejo, tiskajo in študirajo pod geslom: Ima vremena! Zakaj? Zato, ker je glava prvič politik, drugi železniški minister, tretjič Vulović in za tem dolgo in zopet dolgo nič ter potem šele železničar v toliko, da se zna voziti v vozu prvega razreda, udobno in na mehkih blazinah. Na važno mesto železniškega ministra bi moral priti strokovnjak, ki pozna ustroj železnice, pozna železniške hibe in so mu tudi znane razmere uslužbencev. Imeti bi moral železno pest in kar je glavno, če je že politik, moral bi biti objektivni človek.

Načelniki raznih železniških resortov, bi morali biti strokovnjaki-železničarji. Ozirati se ne bi smeli izključno le na politično udanost, ampak na strokovno izobrazbo. Pričakujemo, da se bodo našli vendarle možje, katerim bo res brezhitno poslovanje naših železnice pri sreč. Zapoditi bo „politične“ nestrokov-

njake in postaviti na odločilna mesta strokovno naobražene moči.

Tudi podrejeno železniško uslužbenstvo imej priliko, da zasede primerna mesta. Odpade naj ozkosrčnost kategorijskih problemov in naj bo vsakemu uslužbencu dana možnost do napredovanja brez ozira na razna zastarela službena določila. Koliko zmožnih ljudi bi dvignili na ta način od krampa in pikona do službenih mest, kjer bi se z vso vztrajnostjo in pridnostjo udejstvovali na korist železniške uprave.

Seveda je vse to zastoj pripovedovati železniškemu ministru Vuloviću in železniškemu referentu Uroševiću, ki se pri železniški upravi spoznata kot zajec na boben. Sicer z vsakim dnem krožijo vesti, da se bodeča poslovila od svoje odločilno važne službe, akoravno imata veliko zaslonbo v najmočnejši skupini Narodnega predstavništva. Toda šla bosta oba nezmožneža čisto gotovo, če ne danes, pa jutri in če preje ne, pa gotov takrat, ko bo jugoslovanski železničar tudi politično odločilen faktor Narodnega predstavništva.

Pozdravljeni zmagovalci!

Čehoslovaški socialistični stranki (narodno-socialni).

Z radostjo smo zvedeli, da je izšla Vaša stranka iz zadnjih občinskih volitev zmagovalka. Konec je časov, ko je zvenelo ime „narodni sociallec“ kot psovka iz vrst socialnih demokratov in meščanov. Za svoje pošteno in požrtvovalno delo pred vojno in med vojno, ki ga je kronal izid vojne, Vas je ljudstvo poverilo s svojim zaupanjem, na katerega ste lahko ponosni.

Veselim se Vaše zmage, ki nam je nepobiten dokaz, da so bile od Vas sirjene in od Vas sprejete ideje narodnega socializma prave. Veselim se Vaše zmage, ker nas bodri v našem trdem delu na vse strani. Vaša zmaga je naš up, da bo v doglednem času internacionalno izpodrinil meščanski narodni socializem. Za tem zre naše delo, ki mu mora slediti zmaga tudi pri nas.

Pozdravljeni zmagovalci, naš vzor!

Zahtevajte »Narodnega Socialista« po vseh gostilnah in kavarnah!

Socialna politika.

Komisija za preskrbo vračajočih se vojakov v Ljubljani je prevzela skrb za invalide cele Slovenije, katerih je sedaj okoli 50.000. Komisija bo pomagala invalidom, da se izuče posamezniki za primerno delo. V to svrhu je invalidom na razpolago na državni obrtni šoli z osmini oddelki posebna invalidna šola, katero obiskuje do danes 112 invalidov. Invalide, ki se hočejo učiti obrti, pošlje komisija v pouk k mojstrom in jim daje v učni dobi primerno podporo, kakor tudi sredstva, da se po učni dobi lahko osamosvoje. Komisija skrbi tudi za bolne invalide. Za tuberkulozne pripravi ter prezida v to svrhu graščino na Golniku. Za one, ki ne bodo nikdar zmožni, da si sami zagotove obstanek, se ustanove invalidnice, kjer bodo invalidi z vsem do smrti preskrbljeni.

Za ustanovitev posvetovalnic za matere, katere naj bi dobivale brezplačno zdravniške nasvete za negovanje dojenčkov, je dala deželna vlada na razpolago kredit v znesku 10.000 K. Za institucijo oskrbnih sester oziroma za nabavo košar, v katerih pi donasale oskrbne sestre materam ob porodu perilo in druge potrebščine, dobi poverjenišvo za socialno skrb na razpolago kredit v znesku 25.000 K.

Zakon o nasledstvu izdeluje ministrstvo za socialno skrb in bo veljal za celo kraljevino.

Organizirajte se v N. S. Z.!

V organizaciji je moč!

Slovensko narodno delavstvo!

Ce hočeš tudi ti doživeti enkrat tak vesel dan zmagovalstva, kot ga je doživel tvoj brat na Čehoslovaškem, tedaj se okleni svoje Narodno-socialne zveze, ki te podpira v gmotnem oziru in snujote se narodno-socialne stranke, ki bo na politični areni bojevala in izbojevala za te pravice, ki ti gredo kot stvaritelju narodnega bogastva, ki pa danes služi le izvoljencem, ki bi bili brez tebe revčji, kakor si ti danes sam. Revščini, izkoriščanju in krivičnemu mezdnemu razmerju velja naš boj na eni strani in ustvarjanju slovenske jakosti potom mednarodnega narodnega socializma. V tem je naše delo za humaniteto, za človečanstvo. V tvojem interesu, slovenski delavec, je, da greš z nami!

Politične vesti.

Nemčija podpiše mir. Nemška narodna skupščina je sklenila, da Nemčija podpiše pariško mirovno pogodbo. V zbornici je vladala po glasovanju velika žalost. Na tribunah je občinstvo jokalo in tudi mnogo ženskih poslancev je zaihtelo. Podpis mirovnih pogojev se pričakuje prihodnje dni. V Parizu se vrše velike slavnosti in pojoče množice z godbami praznujejo veliko zmago. Imperijalistični mir, ni mir, katerega si želi svet. Naš narod z največjo skrbjo in vznemirjenostjo opazuje početja mirovne konference. Saj hočejo tudi naš razkosati, zasušiti in ubiti. Vendar naša volja in vera v pravično prihodnost je večja od usiljenih mirovnih pogojev.

Maščevalni čin nemških mornarjev. Ravno so si hoteli zmago slavnosti zavezniki razdeliti nemško vojno brodovje, ko je prišla vest, da so nemški mornarji dne 22. t. m. potopili vse oklopnače in oklopne križarke nemškega brodovja, ki so bile internirane v Scapaflow. Mornarji so odstranili iz ladijskih prostorov važne dele, oziroma so navrtali ladje, da se je tekom petih ur vse brodovje potopilo. Nepočkodovana je ostala edina le oklopnača „Baden“. Ladje so potopljene v globini 60 m. Skupno število okrog 400.000 ton in so stale po mirovni ceni okrog 2 milijardi mark. Potopljenih je 6 težkih križark, 10 eksaderskih križark, 8 lahkih križark, 50 torpednih lovcev in veliko številno oklopnic in oklopnač. Angleško občinstvo je razburjeno radi zadnjega nemškega udarca in dolgi admirali, da je preslabo zastražila brodovje in tako dala Nemcem priložnost, da potopijo ladje. Angleška vlada je svojčas sama predlagala mirovni konferenci, da se nemško brodovje potopi. Nikakor ji ni bilo všeč, da bi se z nemškim brodovjem okrepila Italija in Francija. Zato je domnevati, da Angleški ne bo poseben žal za potopljenim nemškim brodovjem. Koliko narodna premoženja je že požrl nenasitni imperijalizem in militarizem!

Stavke v Franciji in Italiji ponehajo. Kapitalističnim vladam se je zaenkrat še posrečilo, da so zamorile glas proletarijata.

Ministri marširajo. V Italiji je padla Orlandova vlada in je sestavljen novi kabinet Francesco Nitti. Njegovemu bratu romunskemu ministrskemu predsedniku Bratinu se ne godi dosti boljše in bo moral tudi skoraj gotovo demisionirati. Vlado prevzame Juncescu. Počasi prihaja zaslepljeno ljudstvo le do razuma in konec bo imperijalističnim vladam.

Italijani spletkarijo na vse načine. Italijani so zahtevali za Nemce Bohinj, Bied in Gornjo Savsko dolino. Dokazano je, da so podpirali z municijo Nemce in zadnji čas madžarske boljševike proti Čehom. Jih bode vsaj svet spoznal.

Vprašanje Reke je še vedno najtežavnejše vprašanje mirovne konference vsled trdovratnosti Italijanov. Odločitev še ni padla. Naše zahteve so nepopustljive.

Ruskim boljševikom se vedno slabše godi. Boljševiške čete se, premagane po generalu Kolčaku, umikajo proti Moskvi.

Sedež zveze narodov bo v Londonu. Tako je odločil svet četvorice.

Agrarna reforma. V Belgradu se vrši pod predsedstvom ministra dr. Poljaka posvet o agrarni reformi. Pričakuje se, da bo zakon o agrarni reformi sprejet že prihodnji teden v Narodnem predstavništvu.

Celovška kotlina se po zadnjih poročilih razdeli v dve coni, v jugoslovansko in nemško. Italijani so zahtevali, da jugoslovanske čete zapuste Koroško, kar pa ni obveljalo. V obeh oddeljenih ozemljih se potem vrši ljudsko glasovanje.

Tedenske vesti.

— Sokolstvo in Vidov dan. Na Vidov dan dne 28. t. m. se vrši v Novem Sadu prvi jugoslovanski sokolski sabor.

— Odpravili so 8 urni delavnik na Čehoslovaškem radi izrednih razmer in državne nevarnosti za uslužbenca pri telefonskih in poštini uradih.

— Pod državno nadzorstvo je dano podjetje in premoženje znane nemškutarske rodbine Mihelčič v Zagorju ob Savi. Nadzornikom je postavljen g. Ivan Taufer. Pogoste konference s Čobalom niso Mihelčiču nič pomagale; doletelo ga je to, kar bi se moralo v interesu naroda in države že zdavnaj zgoditi.

— Prošenj za brezplačno podelitev oblik poverjeništvu za socialno skrb in Posredovalnica za begunce ne rešuje več, ker je tozadevni kredit izčrpan.

— Plače državnih nastavljen-cev se bodo uredile tako, da dobe še poleg dosedanjih dohodkov uradniki po 10 kron in po 3 krome za vsakega otroka dnevno. Oni, ki niso v uradniških skupinah dobe po 6 kron in 2 krome za vsakega otroka na dan. Penzionisti dobe po 5 kron, vdove in sirote pa po 4 krome dnevno.

— Tri smrtne obsodbe. Mariborska porota je izrekla smrtno obsodbo nad 24 letnim Francem Koropcem in nad 22 letnim Francem Kodričem, oba iz Pečk pri Mariboru. Zagrešila sta umor in veliko tatvin v slovenjebistriškem okraju. Radi istih zločinov obtoženi Kodričev brat Alojzij, je bil obsojen le na 8 let težke ječe, ker še ni dovršil 20. leta. — Celjska porota je obsodila v smrt na vešalih Franca Kumpergerja iz Trbovelj zaradi umora svojega štiriletnega sinčka, katerega je meseca decembra 1918 vrgel v Savo, da je utonil. Kumperger je dejanje odkrito priznal in obsodbo mirno sprejel.

— Tovarno za zrakoplove bo zgradila v Novem Sadu neka velika angleška tvrdka, ki bo prevzela tudi zrakoplovni poštni promet med Jugoslavijo in inozemstvom.

— Novo gledališče se zgradi v Skoplju. Vlada je votirala v to svrhu 500.000 kron.

— Krvnik, bivši avstrijski general Borojević se nemoteno spreha po Celovcu in Vrbskem jezeru. Kaj pa vojna sodišča?!

— Amnestija. Prestolonaslednik Aleksander je izdal ukaz o amnestiji s katero je odpuščenih vse polno od vojaških in civilnih sodišč naloženih kazni. Vsled tega je bilo izpuščenih iz zapora veliko število kaznjencev. S to obsežno amnestijo se hoče čim najbolj izbrisati vojne sledove in omiliti nesrečo, ki jo je povzročila vojna.

— Trgovski nastavljenici! Opozarjamo vse nastavljenke in nastavljenice, da je še vedno v veljavi trg. sotrudiški zakon z dne 16. prosinca 1910, držav. zakonika list št. 20, glasom katerega imajo trg. nastavljenici pravico do dopusta in sicer: Ako je službeno razmerje trajalo 6 mesecev, ima uslužbenec pravico do najmanj deset dni, ako pa je službeno razmerje trajalo pet oziroma petnajst let, pa najmanj do dveh, oziroma treh tednov. Napačno je naziranje, da imajo pravico do tega dopusta samo člani gotovih društev, kakor to trde nekateri gg. trgovci, temveč imajo do tega

dopusta pravico vsi temu zakonu podvrženi trgovski nastavljenici. Med te se prištevajo: prodajalci, potniki, skladiščniki itd., trgovske pisarniške moči vseh vrst. Nastavljenici kreditnih zavodov, pridobitnih in gospodarskih zavodov, bolniščin in pomožnih blagajn, zavarovalnih zavodov, dalje uredništev in upravnih periodičnih časopisov, tobačnih trafik itd. Za čas dopusta pristojna nastavljenicu popolna plača. (§ 17 imenovanega zakona.) Trgovski nastavljenici, brez izjeme, zahtevajo to zakonito zajamčeno pravico. — Zveza trgovskih nastavljenecv na slovenskem ozemlju.

— Shod progovnih nadzirateljev. V nedeljo, dne 6. julija 1919 ob 13. uri se bo vršil v Ljubljani, v vrtnem salonu gostilne „Pri novem svetu“ shod progovnih nadzirateljev državne in južne železnice. Dnevni red se bo določil pred otvoritvijo shoda. Ker pridejo zelo važna stanovska vprašanja v pretres, se prosi za pološtevilno udeležbo.

— Za Ptuj in okolico je 10. t. m. otvorila „Državna posredovalnica za delo“ svojo podružnico, katere delokrog se raztega na okrajni glavarstvu Ptuj in Ljutomer. Posredovalnica posluje brezplačno za delavce vse vrste, obrtnike, vajence in pisarniško osebje.

— Begunski sosvet v Ljubljani pozivlja vse begunce, da mu pošljejo natančni popis o svojih družinskih razmerah, kakor tudi natančni naslov sedanjega bivališča. Begunski sosvet daje vsem beguncem brezplačno pojasnila o vseh begunskih zahtevah in v slučaju potrebe zastopa begunce pri oblastih.

— Državna rudarska šola v Celju. 1. oktobra t. l. se bo otvoril v Celju 1. letnik šole za vzgojo naraščajajo rudarskih paznikov. Zglašilni termin poteče 15. avgusta t. l. Šola bo obsegala dva letnika ter bo za dijake ustanovljen internat. Sprejemni pogoji bodo razglašeni v Uradnem listu. Prospekte bo izdajalo ravnateljstvo meseca avgusta.

— Tisoč milijard kilogramov dežja je padlo pretekli teden v Sloveniji. In vendar ga ni bilo preveč.

— Državna posredovalnica za delo podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu od 15. junija do 21. junija 1919 je iskalo delo 211 moških in 72 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 216 moških in 60 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 161. Delo je na razpolago: rudarjem (900), služkinjam in kuharicam (142), težakom, hlapcem (125), pom. delavkam v pletilni šoli, polj. in vinog. delavcem in delavkam, cest. delavcem, gozd. delavcem, tesarjem, zidarjem, mizarjem, žagarjem, krojačem, šiviljam, usnarjem, kleparjem, kovačem, kurjačem, slikarjem, pleškarjem, pis. močem itd.

Narodno socialna Zveza.

Občni zbor podružnice NSZ. na Bledu. V nedeljo dne 22. t. m. se je vršil prvi redni občni zbor podružnice NSZ. na Bledu. Udeležba je bila prav velika in je bil prostoren salon pri „Potočniku“ popolnoma zaseden. Občni zbor je otvoril in vodil predsednik podružnice tovariš Jožef Marolt. Pozdravi predsednika osrednjega vodstva tovariša Juvana in dva tovariša odbornika podružnice Boh. Bela. Tajniško poročilo je podal tovariš J. Knaflič. Podružnica šteje danes 131 članov, ki vsi v redu vršijo svoje članske dolžnosti. Odbor je imel vsak teden redno sejo, ki je razpravljala o raznih zahtevah članstva. Priredili smo več izletov in na Binkoštno nedeljo veselico pri „Potočniku“ katera je v vsakem oziru dobro uspela. Pogajanja radi plač so v teku in so nekateri obrtniki že delavcem primerno plače povišali. Blagajnik tovariš J. Hudovernik poroča, da so člani redno plačevali prispevke, katere smo tudi redno odpošiljali osrednjemu vodstvu v Ljubljani. Od veselice na Binkoštno nedeljo je ostalo čistega dobička K 1764— s katerim razpolaga podružni odbor in je na razpolago za razne nujne in izredne

podpore članom. V imenu računskih preglednikov poroča tovariš Repč, da je knjige in račune pregledal ter našel vse v najlepšem redu. Izreče se celemu odboru zahvala za njegovo vestno poslovanje. Predsednikom je bil izvoljen dosednji neumorno delavni predsednik Jožef Marolt v odbor pa sledeči tovariši: J. Knaflič, J. Hudovernik, Mar. Prešeren, Fr. Knaflič, Mrhar, Medija, Fr. Stojan, And. Habjan. Namestnika: Leop. Satori, Fr. Marolt. Pregledovalca računov tovariša Repč in Lebar.

Nato je govoril predsednik NSZ. tovariš Juvan o strokovni organizaciji delavstva, o boju s kapitalizmom, o narodnem socializmu in internacionalni, o izobrazbi delavstva ter končno o našem splošnem položaju z ozirom na krivične odločbe pariške konference in je predlagal sledečo resolucijo: „Slovenski delavci izbrani na obnem zboru podružnice Narodno socialne Zveze na Bledu odločno protestirajo proti neznosnim krivicam, ki jih trpi slovensko ljudstvo v okupiranem ozemlju. Dalje odločno protestiramo proti krivičnim odločbam pariške konference, ki nam hoče odtrgati samovoljno naše najlepše in najzavednejše dele ter jih izročiti na milost in nemilost tujerodnih držav. Izjavljamo, da takega krivičnega miru, kakor ga sklepajo v Parizu ne bomo nikdar priznali in da hočemo storiti vse, da končno zmaga pravica.“ Ta resolucija je bila z odobravanjem in soglasno sprejeta. Predsednik pozivlja konečno vse člane na složno delo in z klicem „živel narodni socializem“ zaključil zborovanje.

Zagorje ob Savi. Naša tukajšnja podružnica je priredila v četrtek dne 19. t. m. svoj društven shod. Udeležba je bila lepa. Zborovanje je vodil podružnični podpredsednik tovariš Trebušak, ki je uvodoma omenjal velik pomen in delavnost NSZ. ter pozval navzoče naj se še trdneje oklenejo našega prapora in pridobivajo nove člane. O sedanjem podružničnem delovanju je poročal tajnik tovariš Ferdo Poljšak, posebno se je bavil z vprašanjem zvišanja rudarskih pokojnin, ki je to vprašanje naš tukajšnja podružnica z vse vnaemo in obširnimi dokaznim gradivom spravila na razgovor pri poverjeništvu za socialno skrbstvo v Ljubljani. Rešitev te zadeve se zavlačuje in bo treba zato zopet dregati. Na poročevalčev predlog je bila sprejeta resolucija, kjer se zahteva takojšnje zvišanje pokojnin iz sredstev bratovskih skladnic samih, ker ne bi na ta način izvedeno zvišanje pokojnin prav nič ogrozilo obstanka bratovskih skladnic. V resoluciji se tudi zahteva takojšnje in ugodno rešitev tozadevne vloge naše podružnice v Zagorju ob Savi na poverjeništvu za socialno skrbstvo. Nato je poročal v obširnem govoru tovariš Anton Koder iz Ljubljane o narodnem socializmu, o našem programu, ki bo edini izbojeval proletarcu življenske pogoje, ki mu gredo in pozval Zagorjane, naj se čim tesneje oklepajo NSZ. Tovariš Taufer je na to predlagal resolucijo proti razkosanju naše domovine, kakor ga nameravajo izvesti v Parizu in jo utemeljeval iz narodnega in socialnega stališča. Resolucija je bila z odobravanjem in soglasno sprejeta. Shod je tudi sprejel resolucijo, predlagano in utemeljeno po tov. Jerinu, ki se z njo pozivlja vlada v Ljubljani, da doseže odpravo srbskega avtonomnega tarifa na vsa živila in potrebna oblačila, da uvede zopet za življenske potrebščine maksimalne cene in da z vso ostrostjo nastopa proti navijanju cen. Vse resolucije so se odposlale na pristojno mesto. S tem društvenim shodom, ki je bil sklican na na inicijativo podružnice same je sklicateljica pokazala toliko svojega sistematičnega notranjega dela, da naj služi drugim delavskim organizacijam za vzgled. Silen je terorizem naših „sodrugov“, ki z njimi preganjajo naše pristaše. A uspeh je ničev.

Podružnica NSZ. v Litiji sklicuje za torek dne 1. julija ob pol 7. uri zvečer v predilniških prostorih društven shod, na katerem poroča društven tajnik NSZ. Ivan Tavčar.

Litija. V litijski predilnici je danes zaposlenega zelo majhno število delavstva. Obrat počiva in nad dvesto de-

lavec je brezposelnih ter pripuščenih največji bedi in pomanjkanju. Ponovno se je že prosilo Deželno vladu, da preskrbi potrebnih surovin, a so doslej vsa posredovanja ostala brezuspešna. Zelo dvomimo, če je samo današnji politični položaj vzrok, da ni mogoče dobiti surovin. Kakor zvemo, so razne predilnice v Nemški Avstriji in Čehoslovaški dobile bombaž preko Hamburga. Zakaj bi pri nas ne bilo mogoče dobiti bombaž preko Reke ali Trsta. Tudi delavstvo, ki je ostalo še v tovarni, je imelo tako sramotno nizke plače, ki niso niti za nakup vsakdanjega kruha zadostovale. NSZ je ponovno posredovala pri centralnemu ravnateljstvu na Dunaju za zvišanje plač, a vedno brez uspeha. Navadno smo dobili odgovor, da ni mogoče, ker so delavske zahteve visoko pretirane, tvornica pa ne obratuje. Naravnost oddahnili smo se, ko smo zvedeli, da je tovarna postavljena pod sekvester. Takoj smo predložili mezdne zahteve deželni vladi in prosili za posredovanje. Tozadevna razprava se je vršila v ponedeljek dne 23. t. m., katere se je udeležil sekvester dr. Kuhar, vladni zastopnik dr. Borštnik in organizirano delavstvo, katero je zastopal tajnik N. S. Z. Tavčar. Dosegel se je popoln sporazum in predilniško delavstvo bo dobilo s 1. junijem računeno znatno zvišane plače, kakor tudi primerne nabavne prispevke. Slišali smo, da se predilniško ravnateljstvo na vse pretege trudi, da bi se otrslo sekvestre, češ, da je v podjetju 65% češkega kapitala. Glavnemu ravnateljstvu predilnice tudi nič ni všeč, da so se delavstvu plače zvišale. Pričakujemo, da bo vlada odločno zavrnila vsak poziv za naj pride od te ali one strani, da se podjetje otrsle sekvestre in da poviški plač, kakor tudi nabavni prispevki brezpogojno ostanejo v veljavi!

Dopisi.

Zagorje ob Savi. NSZ. Podružnica se je z vso vnemo in resnostjo lotila vprašanja rudarskih pokojnin. Delavec, ki je do svoje popolne onemoglosti služil in večal premoženje kapitalista-podjetnika, dobi na mesec 24 kron pokojnine. Odveč je vsaka opazka o tej socialni krivici. Zato je rešitev tega vprašanja tako nujna, da ne dovolj nikakega zavlačevanja. Naša podružnica je torej predlagala poverjeništvu za socialno skrbstvo, naj se zvišajo nujno pokojnine rudarjev začasno iz sredstev bratovskih skladnic samih, kamor se stekajo tudi doneski delavcev samih. Svoj predlog je utemeljila z dokaznim gradivom, ki je iz njega razvidno, da ne bo bratovska skladnica prav nič oškodovana, posebno ker je podružnica tudi stavila v tej vlogi predlog, naj se prispevki delavcev v bratovsko skladnico zvišajo na 4% oni delodajalcev pa na 8%. A poverjeništvu za socialno skrbstvo, ki se je pač brigalo za podpore brezposelnih Nemcev na Sp. Stajerskem, ki pa v največ slučajih ne dobe dela, ker ga nočejo, nima morda smisla za naše rudarje penzioniste. Zato se ni brigalo za rešitev te naše vloge, ampak čakalo, da je prišlo mnenje nekega sodruga Sitarja iz Trbovelj, ki odločno odklanja vsako povišanje rudarskih pokojnin iz sredstev bratovskih skladnic, temveč predlaga, naj se zviša cena premogu in s tem poviškom povišajo penzije. S to svojo vlogo je sodrug Sitar silno zavlekel rešitev tega vprašanja, ker bo pač preteklo precej časa, predno bo sestavljen proračun za koliko se naj cene premogu zvišajo, s čemer bo pa tudi dana kapitalistu-podjetniku možnost, da bo povišal cene za več nego treba. Vsled zvišanja cen že itak dragega premoga, bo končno zopet udarjen konzument in s tem tudi penzionist. Ravnanje sodruga Sitarja je nam neumljivo. Ali je hotel s svojim ravnanjem onemogočiti uspeh akciji naše podružnice iz strankarskih ozirov in je s tem raje žrtvoval penzioniste, ali pa se mu penzionisti ne zde vredni truda, ker vsled starosti niso in ne morejo biti dovolj agilni rdeči agitatorji. Naj bo tako, ali tako, delavstvo posebno penzionisti, naj si zapomnijo sodruga Sitarja. Mi pa bomo izbojevali boj za penzioniste kljub Sitarjem, ker

rabi penzionist bolj našo pomoč nego marsikdo drugi, ki si lahko še sam pomaga.

Sevnica. Dne 13. t. m. sta prišla dva detektiva od celjske državne policije v Sevnico, v svrhu poizvedb in preiskave glede baje boljševiskega in protidržavnega gibanja v Sevnici. Na podlagi ovadbe, izvirajoče najbrž iz tukajšnjih trgovskih krogov in oddane potem tukajšnje občine in okraj. glavarstva v Brežicah na vojaško oblast, sumi se boljševisma in protidržavne agitacije razen par Nemcev še sledeče narodno-zavedne in za prospeh ujedinjene Jugoslavije vztrajno delujoče Slovence: davkar Vivod, učitelj Pišelj, posestnika Lamper in Valant, tov. delavec Pere in železničarja Pompe in Urbič. Zadnji trije so se posebno zavzemali za ustanovitev podružnice NSZ v Sevnici. Ovadenih je baje še več, za kojih imena pa ne vemo z gotovostjo. Detektiva sta imela baje nalogo, v slučaju potrebe, vse navedene iz Sevnice iztirati. Prepričala pa sta se seveda o popolnoma nasprotnem dejanskem stanju ter nista imela nobenega povoda proti navedemu postopati v označenem smislu. Vendar se raznaša v Sevnici govorica, da so vsi ovadeni sedaj pod policijskim nadzorstvom. Vsa denunciacija sloni na zlobni izmišljotini, ki so jo zagrešili dobro znani sevniki veljaki. Za svojo denunciacijo bodo vsi prejeli svoje zaslužen plačilo. Zapomnijo si naj, da ne bodo nikdar prepričali, da se ne bi v Sevnici ustanovila „Gospodarska zadruga“, še manj pa, da bi prepričali razvoj poštene narodne delavske organizacije. Ničvrednih denuncijantov lajanje, čisto gotovo ne bo seglo do neba. Sicer pa zahtevamo od vlade, da takoj pove imena denuncijantov, da bodo lahko dobili pri sodnji za svoje nečedno ravnanje zaslužen plačilo. V Sevnici je toliko gnilega, da je skrajni čas, da seže vmes energična roka, ki po pomedla z ljudmi, ki so največji politični hinavci in laži-patrijoti. Samo to bi želeli, da ne bi pometala sevniki župan in brežiški okrajni glavar, ki sta oba možica žalostnega spomina, vsled njihovega brezčutnega postopanja izza znanih sevnikiških dogodkov glede moke.

Celje. Več starih delavcev prosi obratovodjo v cinkarni, g. nadsvet. Löwla, naj nam da nabiti na običajno desko v kopalnici, koliko tisoč kron in komu je izplačal od drobiža vsake plače neizplačanih malih zneskov. Pojasni naj nam, kdo omenjeni denar vzdiguje. Delavstvo še ni nikogar pooblastilo, temveč so se nekateri menda sami izvolili, da vzdigujejo omenjeni denar. Zato želimo, da g. obratovodja denar nazaj zahteva in enakomerno med delavce razdeli! — Več prikrajšanih delavcev!

Narodno gospodarstvo.

Zakonski predlog proti verižnikom. Narodnemu predstavništvu je predložen zakonski predlog proti verižnikom. Poleg stroge zaporne kazni se zahteva tudi globa do 100.000 kron.

Za razvoj tržaške luke so postavili Italijani v državni proračun 205 milijonov lir. Trst bo stal Italijane ogromne milijone, toda razvoj italijanskega Trsta bo vključil velikim žrtvam pod ničlo. Dokler ni združen Trst z jugoslovanskim zaledjem, ostane mrtva luka v severni Adriji.

Italijanske špekulacije. Delnice bivših avstrijskih parobrodskih podjetij na tržaški borzi vedno bolj padajo. Posebno so prizadeta podjetja „Lloyd“, „Navigazione libera“ in „Austro-Americana“. Italijani se poslužujejo vseh sredstev, da bi dobili celo trgovsko brodovje v svoje roke.

Tovarne za cigaretni papir bodo podržavljene. Tako upa vlada dobiti nov vir zdatnih dohodkov za državne potrebe.

Eno- in dvekronski bankovci. Na podlagi naredb finančnega ministarstva ni nihče dolžen, da sprejme več ko za 20 kron eno- in dvekronskih bankovcev.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Ivan Tavčar.
Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.

Plačajte naročnino za „NARODNEGA SOCIJALISTA“, drugače se Vam list ustavi! Pridobivajte naročnike!

V Ljubljano potujočemu občinstvu se priporoča restavracija v Prešernovi ul. 9.

Vinska klet pri Maliču, Ljubljana nasproti glavne pošte pod Jadransko banko.

Točijo se v kleti in čez ulico pristna, stara in nova, bela, rdeča in črna vina. Slavnemu občinstvu se najtopleje priporoča
Stanko Jesenko.

Zbirko zanimivih povesti in novel z Gorenjskega obsega knjiga:

„Šopek — samotarke“

Spisala znana povsod priljubljena ljudska pesnica in pisateljica M. Komanova

Založila in izdala
Zvezna knjigarna
v Ljubljani, Marijin trg 8.
Cena vezani knjigi K 5.—, broširani K 4.—.

Zbirajte za narodno-socialni tiskovni sklad!!

Najlepše darilo mladini

je povest slovenskega dečka iz preteklosti svetovne vojske

„DORE“

Knjiga je lepo ilustrirana ter bo v mestu in na deželi vzbudila veliko zanimanje. Cena vezani knjigi je K 4.—. Dobiva se v knjigarnah kakor tudi v Zvezni knjigarni v Ljubljani, Marijin trg 8.

Vizitnice lične in po nizkih cenah priporoča **Zvezna tiskarna** v Ljubljani, Stari trg št. 19.

Podpisani naznanjajo, da bodo obrestovali vloge na knjižice oziroma na tekoči račun počenši s 1. julijem t. l.

s 3% čistih

Druge določbe so neveljavne.

Denarni zavodi v Ljubljani.

Prva Jugoslovanska zaloga vseh živil na debelo za Kranjsko v Ljubljani
Ljudevit Jakovlić
Rimska cesta 19
priporoča svojo bogato zalogo živil vsem delavskim konsum. društvom in sl. občinstvu.

„KINTA“ karbidne svetilke

najnovejšega sestava, fino emailirane, enostavne, ter popolnoma nenevarne razpošilja po poštne povzetju za ceno 32 K, poštnina posebej

Glavno zastopstvo „KINTA“ svetilk, Ljubljana, Dunajska cesta 12.
Telegrami: KINTA Ljubljana.

GENERALNA
REPREZENTANCA
za baterije, žarnice
elektrotehniške

(izdelek svetovne slovanske tvornice za kraljestvo SHS)

Janko Pogačar, Ljubljana.

Skladišča, pisarne in razstavni lokal

Mestni trg 25.

Pravi firnež

v priznani najboljši in zanesljivi kakovosti.

Use vrste barv, barve za obleke, suhih in oljnatih, mavcev (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, prašno olje, karbolinje, steklarski in mizarški kles, pleskarske, slikarske in zidarske čopiče, kakor tudi druge v to stroko spadajoče predmete ima še vedno v zalogi turška

A. Zankl, sinovi

Ljubljana.

Ceniki se za časa vojske ne razpošiljajo.

Konfekcijska tvrdka

IVAN MASTNAK

v Celju, Graška ulica št. 15.

Velika zaloga vsakovrstnih oblek za gospode in dečke, kostumov za otroke in vseh krojaških potrebščin. Postrežba in blago solidno.